

ИНСПИРАЦИЈА ЗА ЛИК ЏЕЈМСА БОНДА

007

ШИФРА „ТРИЦИКЛ”

Ових дана љубитељи акције и тајних мисија похрлили су у биоскопе како би уживали у још једном, 24. по реду филмском наставку који прати авантуре тајног шпијуна британске обавештајне службе. Ипак, само мали број људи зна да, уколико би филм до краја поштовао историју, легендарна реченица главног јунака гласила би „Ја сам Душко. Душко Попов”.

Већина нас уживала је у барем једном, неретко и више наставака који прате супертајног агента у чијим је рукама будућност не само Велике Британије, већ и читавог света. Ипак, мало је оних који знају да је спретан, смео и шармантан шпијун створен по лику и делу правог двоструког агента – Србина Душка Попова, који је током Другог светског рата у дослужу с енглеским обавештајцима мрсио конце Трећег раја.

Млади Србин био је право освежење у ондашњем шпијунском свету, а својим раскалашним животом и понашањем рушио је све стереотипе агентског живота. За разлику од колега који су се трудили да буду дискретни, тихи и прорачунати, Душко је водио буран друштвен живот и, баш као и његов пандан с платна, увек био окружен лепим женама, скупим колима и брдом новца. Његова харизма, лакоћа с којом је успостављао и одржавао контакте, уживање у алкохолу и коцки заувек су променили представу о тајним агентима не само у стварном, већ и у књижевном свету. И управо тај његов револуционарни приступ шпијунажи одушевио је и инспирисао Ијана Флеминга да створи јунака за ког данас зна цео свет.

Улазак у шпијунски свет

Српски Џејмс Бонд рођен је 1912. године у имућној породици из Титела, као један од тројице синова успешног и богатог трговца. Завршио је студије права у Београду, после чега уписује постдипломске студије у Фрајбургу. Одлазак у Немачку донеће му познанство са Јоханом Јебзеном, младићем с којим ће делити не само љубав према праву, већ и страст према ноћним проводима, скупим колима, женама и коцки. Осим тога, двојица новопечених пријатеља имала су исти, осуђујући став према систему који је нацистичка Немачка успоставила у земљи. Управо због тих револуционарних идеја Попов је 1936. завршио у затвору Гестапоа, из ког га је отац, уз интервенцију председника владе Краљевине Југославије Милана Стојадиновића, али и младог Јебзена, једва извукао. Дан након изласка из затвора и спасавања од сигурне смрти, Душко се вратио у Београд.

Почетком 1940. године, када је Други светски рат већ увелико буктао Европом, Попова је контактирао Јебзен и врбовао га за Абвер – немачку обавештајну службу. Са својим врхунским познавањем италијанског, немачког, француског и енглеског језика, Душко је представљао прави драгуљ у шпијунском свету. Његово порекло, које му је омогућило познанства с југословенском друштвеном елитом, био је Немцима само мотив више да га инфилтрирају у своје редове.

Ипак, постојала је једна зачкољица – Попов је презирао нацисте и осуђивао њихову антијеврејску политику. Према једној верзији приче, Попову је другар из студентских дана, осим рада у редовима Абвера, отворио и врата двоструког агентског живота и увео га и у британску обавештајну службу, чији је и сам био члан. Према другој причи, сам Душко, увидевши како је лако упловио у шпијунске воде под вођством немачких обавештајаца, понудио је своје услуге Британцима, са којима се повезао преко старијег брата Ивана, који је и сам делао под британским обавештајним патронатом. Било како било, средином 1940. године почео је рад двоструког тајног агента – немачког „Ивана” и британског „Трицикла”, који ће одиграти једну од кључних улога у највећем светском сукобу.

Између две ватре

По повратку из Немачке Душко у Београду отвара адвокатску канцеларију и ради за велике компаније. Контакти које му је порекло обезбедило, потпомогнути успешним правним послом, сврстали су Попова у сам врх српског друштва. Међународне активности, које је његов посао носио са собом, постају савршен параван за путовања у неутрални Португал, који је био повезан с Великом Британијом цивилним ваздушним саобраћајем скоро све време рата. Британска веза у Португалу био му је Ијан Флеминг, тадашњи обавештајац, а касније писац, из чијег пера је и настао лик Џејмса Бонда. Флемингу је додељен задатак праћење рада „Трицикла” и његових партнера, „Желатина” и „Балона”. Управо одатле Попов је слао Немцима филтриране информације, које би одабрали британски обавештајци. Углавном је то била мешавина истине, лажи и небитних информација за шта га је, иронично, Немачка богато награђивала. Управо тада Душкова харизма запала је за око Флемингу и инспири-

сала га да десет година касније створи тајног агента 007. Само су једном фашисти посумњали у његову лојалност, па су га, подмитивши његовог шофера, ставили под присмотру. Ствар је решена на готово филмски начин – шофер је страдао у неуспелој пљачки под неразјашњеним околностима. Многи историчари и обавештајци посебно истичу Душкових девет лажних извештаја пласираних немачком штабу, без којих би искрцавање савезника у Норман-

дију било неизводљиво. Неустрашиви агент, баш попут свог екранизованог двојника, чак ни током опасних мисија није одустајао од својих порока – жена, скупих аутомобила и коцке. Био је један од ретких у свету бизниса који је и у ратно време успевао да задржи и оправда своју репутацију плејбоја.

„КАЗИНО РОЈАЛ”

Душко Попов знао је да га Ијан Флеминг прати па је решио да му у Португалу приреди мали спектакл. Наиме, Душко је новац који је добио од Немаца за нову тајну операцију „бацио” на покерашки сто и с улогом од 50.000 долара заиграо на све или ништа. Велики улог привукао је многе госте за њихов сто, а његов противник, не мислећи ни на тренутак да је реч о блефу, одмах се повукао. Много година касније, Флеминг ће тај догађај преточити у легендарну сцену свог романа, који ће екранизацију добити у наставку „Казино Ројал”

Покушај спасавања Перл Харбора

Српског Џејмса Бонда Немци су с кофером новца послали у Америку како би прикупио податке о америчким војним снагама, с акцентом на оне смештене на Хавај-

ским острвима. Управо у то време до Попова су стигле гласине да су Јапанци почели интензивно да увежбавају полетање бомбардера с носача авиона. Брзо му је постало јасно да је америчка лука јапански циљ број један, о чему је одмах обавестио ФБИ. Нажалост, није било слуха за његово упозорење. Многи сматрају да је шеф ФБИ гајио анимозитет према Попову, и услед тога потпуно занемарио чињеницу која је могла да спаси 2.500 живота. Када су 7. децембра 1941. на Перл Харбор почеле да падају бомбе било је јасно да је Америка прокоцкала велику шансу.

Многи историчари сагласни су да је управо Душко имао кључну улогу у Дану „Д“, јер је слањем лажних извештаја скренуо пажњу нациста с Нормандије на надуване тенкове и лажне војне трупе стратешки распоређене на другим деловима обале.

После уласка Краљевине Југославије у рат Попов се понудио избегличкој влади у Лондону и почео добровољно и бесплатно да ради и за Југославију као обавештајца, под шифрованим именом „Душко“ и тиме постао један од ретких троструких агената у историји.

ВРХУНСКИ ГЛУМЦИ

Легендарног агента 007 на филму су играли Шон Конери, Џорџ Лејзенби, Роџер Мур, Тимоти Далтон, Пирс Броснан и Данијел Крејг. У 24 наставка та шесторица врхунских глумаца покушала су да дочарају буран живот младог српског агента, измештајући причу у главног јунака у неку другу земљу и друго време.

ИМУЋНА ПОРОДИЦА

Пре доласка комуниста на власт, породица Попов је у власништву имала неколико зграда у центру Београда. Душко је пре рата живео у Француској улици, док је његов брат Иво, који је дипломирао медицину у Болоњи, имао ординацију у Добрачиној улици у Београду. Титов режим није био по вољи Попова, који је све ређе долазио у престоницу Југославије.

По завршетку рата и „пензионисања“ у агентском животу, Попов се вратио адвокатури. Заступао је велике међународне корпорације, а чак је учествовао у организовању потписивања Уговора о Европској заједници за угаљ и челик, која је касније прерасла у Европску унију. Успеси на пословном плану омогућили су му да настави гламурозни живот. Иако је увек био окружен лепим женама, најпознатијег српског агента до олтара успеле су да одведу само две. Његова страст према аутомобилима није се смањила годинама, па је тако у његовој кући увек био возни парк на ком би му позавидели и многи председници и монарси.

Иза себе оставио је мемоаре „Шпијунажа и контрашпијунажа“, који су представљали сведочанство о Перл Харбору и догађајима који су му претходили, па је ФБИ више пута покушао да забрани њихово штампање. ■

Приредила Мирјана КРСТОВИЋ

